

עין משפט
גזר מצוה

ח א מיי פכ"ב מה' שנת ה'לכ"ג
ט טוש"ע א"ח ס"י שטו סעף יא:

ב ב ג מיי פכ"ב מה' שנת ה'לכ"ג
לא סמנ שט טוש"ע א"ח ס"י שא סעף מ:

י ד מיי שט טוש"ע שט סעף מא:

יא ה ו מיי שט ה'לכ"ג
סמנ שט טוש"ע א"ח ס"י שטו סעף יב:

יב ז מיי פכ"ו שט ה'לכ"ו
סמנ שט טוש"ע שט ס"י שט סעף טו:

יג ח מיי פ"א מה' שאר אלות הטומאות ה'לכ"ג:
יד ט מיי פ"ה מה' טומאות מת ה'לכ"ו
ו פס"ג מה' גלגל ה'לכ"ה ב:

תורה אור השלם
1 והפלא י את מפרקי ואת מכות ודקק מכות גדולות ונאמנות וקלים רעים ונאמנים:
דברים חו נט 2 לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא וברך חכמתו הקביו ובינת גביו חסותה:

ישיעיהו כט די 3 הנה ימים באים נאם אדני אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא יצאו למים כי אם לשבע את דברי י:

עמוס ח יא 4 ונעו מים עד ים ומצפון ועד מורך ושטטו לבקש את דבר יי ולא ימצאו:

עמוס ח יב 5 מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא יצלו מים ימצא וכל משקה אשר ישתה בכל יליו יטמא:

ויקרא יא יד 6 וכל בלי דרך אשר ילך מקום אל תובו כל אשר תרובו יטמא ואתו תשברו:
ויקרא יא לג 7 וקנה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות ועתה ה' השקיד הואת לקניו לעד כי לא תשכב מפי ורע כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה היום בקרם אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי:
דברים לא כא

מוסף רש"י

כילת חתנים. לאו אהל הוא מפני שאין לה גג למעלה ורובת טפח מפני שהיא מונה בשפופה והיא יריעה שפורטין סביב למטה לשון (שורבין קב.) וכו"ו לעיל
10. שאין בשלשה סמוך לגב טפח. שמונה חללסון קלי, ששאלה מורד רוחה למטה משלשה לגנה אן כי רוח טפח, דהוי כולה דופן ואין כאן אהל כלל, אלא הכריזה עד טפח מתן שלשה לגנה, כאילו גנה טפח דמי ואסור לגטוה (שורבין קב.) אין בשיפועה טפח. מכנגד אלמנתי גגה עד מקום ששפת יריעה כלה שט לא הכריז טפח, דהוי כולה דופן ואין כאן אהל כלל, אלא הכריזה כל דופן ודופן כאלכסוטה טפח, הוי ההוא חללסון אע"פ שהוא משופע קריי אהל, כדכנן דפליגי דרבי אליעזר נחמכת סוכה (יט:) כי שטעמי, וישאל לי איזו מטה שאין ברחבה שני טפחים א ב' חקר מטה שיהיה בגגה פחות מוטפת

ושני שיפועיה כל אחד פחות מטפה, וי"ל שהמטה רחבה כמשפטה ונקליטין הרבה יואלץ הימנה לשני ראשיה ועלין למעלה פזרין אחר נמוך ואחד גבוה וקנים נמוים עליהם מנקליטין שברגליה ופורם על המטה שמים ושגל כילות קטנות בגגה ויריעה גזולה פרוסה סביב המטה לפנות (שורבין קב.) הא דמיהדק. ועממל לא משום אהל הוא אלא לילמא נפיל מרישה ואמי לאמי, הלכך כי מיהדק וקסור ברצועה תחת זאזורו שני ואי לא אסור (שם.) שרץ שנמצא בתנור, ולא נגע בפת, הפת שבתוכו שניה. שני לטומאה ואינם טומאים חולין לרענן, מפני שהתנור תחילה. התנור קובל טומאה מן השרץ והפת מן הנמור (פסחים ב.) ליחזויא האי תנורא כמאן דמלי טומאה. כיון דקד"ל אייר כלי חרס מטמא מן השרץ אע"פ שלא נגע, אלמא כמאן דמלי טומאה הוא, דהא לא נגע בו ומטמאו, ומיהוי נמי פת כאליו נוגעת בשרץ (שם.) יכול יהו כל הכלים מטמאין באויר כלי חרס. אם כלי שטף נתון מתן כלי חרס ושרץ כאויר החילין, יכול יאה כלי עץ או כלי מתכת שטמטו טמא, משום דמתיב כל חרס כמזכזי יטמא (שם.) וסמיוך ליה מכל האוכל. לומר הא כל אשר בתוכו שלמתיב כן נאכל למתיב לו, ואי כמאן דמלי טומאה חשיב ליה לחילין, תמלאת טומאה נוגעת בגגו של כלי שטף וכלי שטף מטמא מנגנ, אלא ששע מינה כל אשר בתוכו יטמא מחמת כלי הוא דמטמא, ואשמעינן קרא דלכולין ומשקין הוא דמקנלי טומאה מנהל הטומאה אכל כלי לא (שם ב.)

אמר רב עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר והפלא ה' את מכותיו וגו'. ושאר השמועה פשוטה היא. והא דרב אדא בר אבהו דאמר ליה לרבה ליחזייה לתנור כמאן דמלי טומאה ותהוי פת ראשונה, הנה הוא מפורש בפסחים בסוף פ"א.

קלח:

שאין בשיפועה **טפח**. הרבה יש תימה ^(י) איך יתכן זה דל"כ למע הוא ראווי אם לכל השיפוע אין טפח ויש לפרש כגון שהסדין שפרוס על הכילה מונח על גבי קנים מרובים ולא פשטו הסדין היטב ומונח ונופל צין קנה לקנה כעין שורות דיש עכשיו צין כל קנה שיפוע ואין צלוחו שיפוע טפח ודומק וי"מ

שאין בשיפוע טפח בגובה י' דכשיאל השיפוע טפח אין משם עד למטה גובה י' דלא חשיב אהל כדאשכחן בפ"ק דסוכה (דף י.) דכילה כי הך מותר לישן בסוכה דלמחר רב יהודה אמר שמואל מותר לישן כילות חתנים אע"פ שיש לה גג והוא שאינה י' טפחים ואין נראה לר"י דודאי נהי דגבי סוכה לא חשיב אהל וכן לגבי ק"ש כדאיתא התם (דף י.) מיהו לגבי שנת חשיב ואסירי שהרי משמרת וביעתא וקידרלא ומצינא אסירי משום אהל ולא משמע שיש בגובה י' טפחים. מ"ר. ועוד קשה מדלקמן גבי כפיפה מזרית ובסם רבינו שמואל פי' דל"ג להאי לישנא כלל שיפועי אהלים כאהלים דמו דכסוף פ"ק דסוכה (דף יט:) מסקינן דשיפוע אהלים לאו כאהלים דמו ואי משום הא לא איריא דיש לפרש דהתם צלין בשיפועו טפח והכא כשיס בשיפועו טפח:

הא דמהדק. פירש"י ב"ר"ח שאינו נכסף דלא נראה כעין אהל:

דבר ה' זה הקץ. דכתיב גבי גלות' שנעים' לללות דבר ה' מפי ירימיה (שורא ה.) מ"ר:

הא דמהדק. פירש"י ב"ר"ח שאינו נכסף דלא נראה כעין אהל:
דבר ה' זה הקץ. דכתיב גבי גלות' שנעים' לללות דבר ה' מפי ירימיה (שורא ה.) מ"ר:
ולישלש

תורה שתשתכח מישראל שנאמר י והפלא ה' את מכותיך י והפלאה זו איני יודע מהו כשהוא אומר ² לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא הוי אומר הפלאה זו תורה ת"ר ³ כשנכנסו רבותינו לחרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר ³ הנה ימים ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה' וכתוב יונעו מים עד ים ומצפון ועד מזורא ישוטמו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו דבר ה' זו הלכה דבר ה' זה הקץ דבר ה' זו נבואה ומאי ישוטמו לבקש את דבר ה' אמרו עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא ואין מבין אם טהורה היא ואם טמאה היא בהדיא כתיב ביה ⁵ מכל האוכל אשר יאכל אלא לידע אם ראשונה היא ואם שניה היא ואין מבין ⁶ הא גמי מתניתין היא כדתנן ⁷ השרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה שהתנור תחילה מסתפקא להו הא דאמר ליה רב אדא בר אבהו לרבא ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה ותיהוי פת ראשונה א"ל לא אמרינן ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה ⁸ דתניא יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס ת"ל ⁹ כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל ¹⁰ אוכלין ¹¹ ממטמאין באויר כלי חרס ואין כלים מטמאין באויר כלי חרס תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חם ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר ¹² כי לא תשכח מפי זרעו אלא מה אני מקיים ישוטמו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו שלא ימצאו הלכה

לא ס"ד. למיהוי כמאן דמלי טומאה:
דסניא יכול יהו כל הכלים טמאים מאויר כלי חרס. שאם היה כלי אחר בתוכו שיטמא מחמת השרץ שצאויר החילון או מחמת שיטמאלו אויר כלי החילון שהוא טמא:
תלמוד לומר כל אשר נסונו יטמא. וסמין ליה מכל האוכל אשר יאכל:
אכולין. ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים. שמע מינה תרמי חדא דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה הכלי והשקין ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים.
שמע מינה תרמי חדא דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה הכלי והשקין
ראשון והם שניים אצל כלים לא דהואיל דאין טומאה זו צאה אלא מחמת הכלי אשמעינן האי קרא שאין כלי שאינו אז הטומאה מטמא כלי:
הלכה

לא ס"ד. למיהוי כמאן דמלי טומאה:
דסניא יכול יהו כל הכלים טמאים מאויר כלי חרס. שאם היה כלי אחר בתוכו שיטמא מחמת השרץ שצאויר החילון או מחמת שיטמאלו אויר כלי החילון שהוא טמא:
תלמוד לומר כל אשר נסונו יטמא. וסמין ליה מכל האוכל אשר יאכל:
אכולין. ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים. שמע מינה תרמי חדא דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה הכלי והשקין ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים.
שמע מינה תרמי חדא דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה הכלי והשקין
ראשון והם שניים אצל כלים לא דהואיל דאין טומאה זו צאה אלא מחמת הכלי אשמעינן האי קרא שאין כלי שאינו אז הטומאה מטמא כלי:
הלכה

הדבר מכמה פנים וכולן נכוחין למבין. ועוד מפני מה כשתפרקו אפילו על הארץ למה מניחין אותן, וביין לצורך גופן ובין לצורך מקומן שרי. ואנו פירשנו מה שקבלנו, ולפי שהוא מלאכת שמים הזכרנו דבריו ודבריו וזולתנו שאמרנו מוטלת ומושלכות לארץ היו, לא כתבנו הפירכא שעל הדברים הללו. וראינו סיוע על הטעם שהזכרנו כי קבלתהו. וטווינן של דברים הללו בפרק המוציא תפילין שגדרום רבותינו בעניין תוספת אהלם, כלומר טעם אחד הן, וליולי כן הקושיא היה מקשה מהם. סינא, כובע שמשימין בני אדם בראשיהן יוצא מכין פסל מן הראש כשיעור טפח [מן חסין] הן יתר, ואנן [ניא: וכמה] ראינוהו פעמים רבות, ועושיין אותו להאחיל על הפנים שלא יכס השמש, וכשהוא מחרוק ביהוה ואינו ככף כבדו, חשוב כהאל אסור. הא דתניא גוד בכיסכו מותר. פי' חמת שיש עליה חוטיין או משיחות קשריין מצדדיה, מותר לנטותה בשבת באותן היתירות המוכנין לה. אמר רב בשני בני אדם מותר אבל באדם אחד אסור, כי צריך לתת חוטיה הצד האחד ואח"כ יתוויר ויגביה ויתן הצד האחר, ולפיכך אסור שנמצא נוטה אוהל. והוה שאמר אביי כבילה שיש בגגה טפח, שאסור לנטותה בשבת, אפילו בעשרה בני אדם אי אפשר דלא מימתחא ביה פורתא, פשוטה היא. והא דתניא בידה ששנמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה ב' אסור לטלטלה. כיהו זו כלי מתכות היא, וכל זמן שזרורת כלי עליה מותר לטלטלה לצורך מקומה. לפיכך אם ניטלה אחת מירכותיה עדיין כלי היא שיכולה לעמוד בז', אבל אם ניטלו ב', כבילה מותרת כלי שאינה יכולה לעמוד בשתיים. רב אמר אפילו אחת אם ניטלה אסור לטלטלה, גזירה שמא יתקע, והילכתא כרב.

מסורת הש"ס

א) עיזינן קב. ע"ש לעיל מה: ע"ש, ב) [סוכה יט:], ג) עיזינן קב: דשם, ד) [ז"ל דאסור וכו"א בזהל"ש], ה) ר"מ ל"ג אהל, ו) [עירין פי' כיהו זו כלי מתכת היא וכל זמן שזרורת כלי עליה מותר לטלטלה לצורך מקומה לפיכך אם אחת מירכותיה נשנמטה עדיין היא כלי שיכולה לעמוד בשלם אצל אם נטלו שמים כבילה מותרת כלי שאינה יכולה לעמוד בשתיים], ז) [ותמורה: ג. מכות יג: ע"ש], ח) [תוספ' עדיות פי"א], ט) פסחים כ. כלים פ"ח מה"כ, ו) פסחים כ, ז) עיין רש"י:

הגהות הב"ח

א) גבי אכולין ומשקין מנמלחין בלדיו: ב) [רש"י ד"ה ולא אמרין כי דל וגד תבפשוט מטה:] ג) ד"ה אהל מעפה וכו' מתעקף בה על ראשו והחזיקה: ד) [ותב' ד"ה שאין וכו' חזק:] י) [ועיזינן קב קק מיקר רש"י על גז ענין מיומן שכתבו תוס' כאן:]

גליון הש"ס

גבי' ואנ גבי' מתני' וראי' עי' חולין ק' ע"כ מור"ם דמתן הכנה: רש"י ר"ח זה ב"י לא ידענא. ע"י ככותה כ"ע ע"כ רש"י ד"ה מאן שמעמ ליה וכו"י:

הגהות הגר"א

[א] גבי' ואלא אמרין אלא שאין בש"ס אהל יס כתי' כשפועי אהלם כאהלים דמו) חזקו"מ וכו' הרמזים כ"ה לה (ועמ"ס רבינו שא"ס פי' שטו מ"ק טל):

לעוי רש"י

פלטרי"ן [פילטריין]. כוכב לבד.

מוסף תוספות

א. פירש"י ד"ל דטעמא לאו משום דילמא חזק וס' דאמי לאתווי. פי' ה"ק י. ב. משום אהל ובמדיוק מיתסה. פי' ה"ק י. ג. אבל גלימא. מוס' ה"ל"ש. דהוא בגד דך. שיער להר"ן. ד. למטה. ה"ל"ש. ה. ושירי. פי' הר"ן. ו. בל של. מוס' ה"ל"ש. ז. שנה. מוס' ה"ל"ש.

רב נסים גאון

כשנכנסו רבותינו לחרם כבדו. כבדו פירשונו בפרכות בזמי' דבני מרברא וכי כרם שם אלא אלו תלמידי חכמים שהם עשויים שורות שורות ככרם.

רבינו הגנאל

כילת חתנים כדאמרי שאין בגגה טפח, ולא בפחות מג' סמוך לגגה, וגם אינה יורדת למטה מן המיטה טפח. צ"ע שבעין שמועה זו בפרק מי שהוציאוהו גרים גמ', פתם אחת לא נכנסו לגמל עד שחשיכה, ותקנשה בעינינו גופן